

למעלה. ובשעה שמתעורר הדין על העולם, הוא נדון בראשונה, שכתוב שפט השפטים.

ושם שני בניו מחלון וכליון. רבי פדת ורבי פרחיא אמרו, מחלון - שמחל לו הקדוש ברוך הוא לאחר זמן, על שהיה מוחה בידו של אביו, ומשתדל בו על המשפטים. כליון - על שנכלה מן העולם.

רבי יוסי בן קיסמא אמר, בשם שהיו הם - כך היו נשתיים. ערפה - על שמה נדונית, קשת ערף, שלא רצתה שיהיה לה חלק עם ישראל, כמו שנאמר כי פנו אלי ערף ולא פנים. רבנן אמרים, לפי שהחזירה ערף לחמותה. רות - על שם תור, שהוא פשר על המזבח. כך רות פשרה לבא בקהל, שעליה נתקיימה הלכה: עמוני ולא עמונית, מואבי ולא מואבית. רות - שיצא ממנה בן שרוה לקדוש ברוך הוא בפירות ותשבחות.

רות אשת מחלון, באתה בקהל. מחלון, שמחל לו הקדוש ברוך הוא להיות שמו נזכר. ערפה אשת כליון, לא באתה בקהל, שכלה אותם הקדוש ברוך הוא. כליון לא נזכר שמו בישראל.

ועל התקון הזה, נעמי - נשמה. אלימלך - נשמה לנשמה. מחלון - רוח השכלית. רות - נפש השכלית. כליון - רוח הבהמית. ועל זה אמר שלמה, (קהלת א) ומי יודע רוח בני האדם העלה היא למעלה ורוח הבהמה הירדת היא למטה לארץ. רוח האדם - זה מחלון. רוח הבהמה - זה כליון, שהוא מצד השמאל. נפש הבהמית - זו ערפה, שהיא מקשת ערף, והיא מצד השמאל. ועל כן כליון לא נזכר שמו בישראל.

דלא אתרשים ואשתמודע לגביה עילא. ובשעתא דאתער דינא על עלמא, איהו איתדן בקדמיתא, דכתיב שפט השפטים.

ושם שני בניו מחלון וכליון. רבי פדת ורבי פרחיא אמרו, מחלון: שמחל לו הקדוש ברוך הוא לאחר זמן, על שהיה מוחה בידו של אביו, ומשתדל בו על המשפטים. כליון: על שנכלה מן העולם.

ר' יוסי בן קיסמא אמר, בשם שהיו הם, כך היו נשתיים. ערפה, על שמה נידונית, קשת קדל, דלא בעאת למיהוי לה חולקא עם ישראל. כמו דאת אמר, (ירמיה ב כז) כי פנו אלי ערף ולא פנים. רבנן אמרי, לפי שהחזירה ערף לחמותה.

רות: על שם תור, שהוא פשר על המזבח. כך רות, פשריה לבא בקהל, שעליה נתקיימה הלכה, עמוני ולא עמונית, מואבי ולא מואבית. רות: שיצא ממנה בן, שריוה להקדוש ברוך הוא בפירות ותשבחות.

רות אשת מחלון, באתה בקהל. מחלון, שמחל לו הקדוש ברוך הוא, להיות שמו נזכר. ערפה אשת כליון, לא באתה בקהל, שפילה אותם הקדוש ברוך הוא, כליון לא נזכר שמו בישראל.

ועל תיקונא דא. נעמי, נשמה. אלימלך, נשמתא לנשמתא. מחלון, רוח השכלית. רות, נפש השכלית. כליון, רוח הבהמית. ועל דא אמר שלמה, (קהלת א כא) ומי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה הירדת היא למטה לארץ. רוח האדם, דא מחלון. רוח הבהמה, דא כליון, שהוא מסטרא דשמאלא. נפש הבהמית, דא ערפה, שהיא מקשת קדל, והיא מסיטרא

דשמאלא. ועל דא, כליון לא נזכר שמו בישראל.

וַיִּקְחוּ לָהֶם נָשִׁים מוֹאֲבִיּוֹת, אָמַר רַבִּי רְחוּמַאי, בְּנוֹת עֲגֻלּוֹן מִלֶּךְ מוֹאָב הָיוּ. וּמִפְּנֵי מָה זָכָה עֲגֻלּוֹן לָכֵךְ? אָמַר רַבִּי רְחוּמַאי, כְּשָׁבָא אֱהוּד וְאָמַר, (שופטים ג כ) דִּבֶּר אֱלֹהִים לִי אֵלֶיךָ וַיִּקָּם מֵעַל הַפֶּסֶא. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֵתָה קָמַת מִכְסָּאךָ בְּשִׁבִּיל כְּבוֹדִי - חַיִּיךָ, מִמָּךְ יֵצֵא מִי שְׂיָשֵׁב עַל כֶּסֶּאי, שְׁנֵאמַר (דברי הימים א-בט) וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כֶּסֶּא ה'.

רַבִּי בּוֹן אָמַר, אֵלְמָלָא הֵייתִי שָׁם, כְּשֶׁהִתְקַיְמָה הַהִלָּכָה מוֹאֲבִי וְלֹא מוֹאֲבִית - הֵייתִי חוֹלֵק עָלָיו וְאָמַר, מוֹאֲבִית וְלֹא מוֹאֲבִי. וּמָה מִי שֶׁכְּתוּב בָּהֶם (במדבר כח) וַיִּחַל הָעָם לְזִנוֹת אֶל בְּנוֹת מוֹאָב וַתִּקְרָאנָה לָעָם לְזִבְחֵי אֱלֹהֵיהֶן. וְכָתוּב (שם לא) הֵן הִנֵּה הָיוּ לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל בְּדַבַּר בִּלְעָם וַתְּהִי הַמַּגֵּפָה בַּעֲדַת ה'. הֵם גִּרְמוּ לְכָל זֶה, וְהַגְּבֵרִים אֲסוּרִים וְהֵן מִתְּרוֹת? וּמִיָּד אָמַר, חֲזַרְתִּי בִּי! וּמָה מִשָּׁה וְאֵלְעָזָר קָבְלוּ אוֹתָהּ, שֶׁכְּתוּב (שם) אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ מִשְׁכַּב זָכָר הָחַיו לָכֶם. מָה הַטַּעַם? שֶׁבִּהְכַּרְח עָמְדוּ בְּנוֹת מוֹאָב בְּאוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה. שְׁאָמַר רַבִּי חֵלְקִיָּה אָמַר רַבִּי אֲסִיָּא בֶּן גּוּרִיּוֹן, הָאֲנָשִׁים בָּאִים וּמִבִּיֵּאִים אוֹתָן בְּעַל כְּרָחַן, וְהָיָא שְׁלֹא קִבְּלָה - הוֹרְגִין אוֹתָהּ. עַד שֶׁנִּמְצְאוּ מוֹאֲבִיּוֹת כָּלֵן שֵׁם בִּהְכַּרְח. וְעַל כֵּן וְדָאִי הָאֲנָשִׁים אֲסוּרִים, וְהַנָּשִׁים מִתְּרוֹת. וְעוֹד, כְּתוּב בַּתּוֹרָה שְׁנֵי טַעָמִים - עַל דְּבַר אֲשֶׁר לֹא קָדְמוּ אֶתְכֶם בְּלָחֶם וּבִמִּים, וְאֲשֶׁר שָׂכַר עֲלֶיךָ אֶת בִּלְעָם, שֶׁעָקַר הַדָּבָר גְּבֵרִים הָיוּ. אָמַר רַבִּי חֲסִידָאִי, וְהָרִי שְׁנִינּוּ, שֶׁנֶּחַל שְׁטִים מִגְדַּל הַנְּאוּף שֶׁל נָשִׁים הוּא, וְאֵתָה אִמְרַת שְׁבַעַל כְּרָחַן הָיוּ שָׁם?! וְאָמַר רַבִּי אוֹשַׁעֲיָא, מָה שֶׁכְּתוּב (יואל ד) וּמַעֲזִין מִבֵּית ה' יֵצֵא וְהִשְׁקָה אֶת נַחַל

וַיִּקְחוּ לָהֶם נָשִׁים מוֹאֲבִיּוֹת, אָמַר רַבִּי רְחוּמַאי, בְּנוֹת עֲגֻלּוֹן מִלֶּךְ מוֹאָב הָיוּ. וּמִפְּנֵי מָה זָכָה עֲגֻלּוֹן לָכֵךְ. אָמַר רַבִּי רְחוּמַאי, כְּשָׁבָא אֱהוּד וְאָמַר, (שופטים ג כ) דִּבֶּר אֱלֹהִים לִי אֵלֶיךָ וַיִּקָּם מֵעַל הַפֶּסֶא. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֵתָה קָמַת מִכְסָּאךָ בְּשִׁבִּיל כְּבוֹדִי, חַיִּיךָ, מִמָּךְ יֵצֵא מִי שְׂיָשֵׁב עַל כֶּסֶּאי. שְׁנֵאמַר, (דח"א כט ב) וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כֶּסֶּא ה'.

רַבִּי בּוֹן אָמַר, אֵלְמָלָא הֵינָא הָתָם, בַּד אֲתִקְיָמָא הִלָּכָה, מוֹאֲבִי וְלֹא מוֹאֲבִית, פְּלִיגְנָא עָלָיו, וְאִמְיָנָא, מוֹאֲבִית וְלֹא מוֹאֲבִי. וּמָה מָאֵן דְּכְתִיב בְּהוּ, (במדבר כה א) וַיִּחַל הָעָם לְזִנוֹת אֶל בְּנוֹת מוֹאָב וַתִּקְרָאנָה לָעָם לְזִבְחֵי אֱלֹהֵיהֶן. וְכְתִיב, (שם לא טז) הֵן הִנֵּה הָיוּ לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל בְּדַבַּר בִּלְעָם וַתְּהִי הַמַּגֵּפָה בַּעֲדַת ה'. אֵינּוֹן גִּרְמִין כּוּלֵי הָאִי, וְגוֹבְרִין אֲסִירֵי וְאֵינּוֹן שְׂרִיין.

וּמִיָּד אָמַר, הִדְרִי בִּי. וּמָה, מִשָּׁה וְאֵלְעָזָר קָבְלוּ. דְּכְתִיב, (שם יח) אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ מִשְׁכַּב זָכָר הָחַיו לָכֶם. מֵאִי טַעָמָא. דְּבִהְכַּרְח עָמְדוּ בְּנוֹת מוֹאָב בְּאוֹתוֹ מַעֲשֶׂה, דְּאָמַר רַבִּי חֵלְקִיָּה אָמַר רַבִּי אֲסִיָּא בֶּן גּוּרִיּוֹן, הָאֲנָשִׁים בָּאִין וּמִבִּיֵּאִין אוֹתָן בְּעַל כְּרָחַן, וְהָיָא שְׁלֹא קִבְּלָה, הוֹרְגִין אוֹתָהּ. עַד שֶׁנִּמְצְאוּ מוֹאֲבִיּוֹת כָּלֵן שֵׁם בִּהְכַּרְח. וְעַל דָּא וְדָאִי הָאֲנָשִׁים אֲסוּרִים, וְהַנָּשִׁים מוֹתְרוֹת. וְעוֹד, כְּתִיב בְּאוֹרֵייתָא תְּרִי טַעָמִי, (דברים כג ה) עַל דְּבַר אֲשֶׁר לֹא קָדְמוּ אֶתְכֶם בְּלָחֶם וּבִמִּים, וְאֲשֶׁר שָׂכַר עֲלֶיךָ בִּלְעָם, עֵיקְרָא דְּמִילְתָּא גּוֹבְרִין הָיוּ.

אָמַר רַבִּי חִיסְדָאִי, וְהָא תְּנִינָן, דְּנַחַל שִׁיטִּים מִגְדַּל הַנְּאוּף דְּנָשִׁים הוּא, וְאֵתָה אִמְרַת בְּעַל כְּרָחַן עָמְדוּ שָׁם. וְאָמַר רַבִּי אוֹשַׁעֲיָא, מֵאִי דְּכְתִיב, (יואל ד יח) וּמַעֲזִין מִבֵּית ה' יֵצֵא

השטים, שבאותו זמן עתיד הקדוש ברוך הוא לרפאת את כל העולם, ומפני שנחל שטים מרבה נאוף, יצא מעין מבית ה' לרפאת אותו הנחל. אם כן, הרי לך כי בשביל הנאוף הן באות מעצמן.

אמר רבי מנסיא, חס ושלום! גלוי וידוע, שבמקום שבעליהן ואביהן שם, שאינן באות מעצמן בפרהסיא, אלא הם הפקירו אותן בעל פרחן בעצת בלעם.

אמר רבי יוסי בן קסמא, תמה אני אם מגלה זו לא באה אלא כדי ליחס זרע דוד שבא מרות המואביה - לא יספר יותר, ולמה לי כל זה? לכתב היחס מבעז, כשנשא את רות, ויאמר אלה תולדות פרח, עד וישי הוליד את דוד. אלא הכל הצטרף בשביל הצדקת הזו, שבאה להתגיר ולחסות תחת כנפי השכינה, ולהודיע ענותנותה וצניעות שבה וצדקותה.

רבי אלעזר ברבי יוסי אמר, להודיע זרע דוד, שהוא (תהלים יב) כסף צרוף בעליל לארץ. שהרי פרח ועובד כסף צרוף הוא, ככסף הזה שנצרך פעם ושתים.

ואם תאמר, מפני מה באו מן האמהות בענין זה? אלא כסף מזקק מתוך סגים שבה. וזרע דוד צרוף מצד זה ומצד זה, שכתוב (דברים ו) ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך וגו', בשני יצריך, ביצר הטוב וביצר הרע. הכל צריך כאחד. וזרע דוד צריך כף.

פתח רבי ואמר, כף אדם הראשון - נשמה לנשמה. חנה - נשמה קיין והבל - הבל ממין אחד עם אדם וחוה, ונקרא רוח הקדש. קיין רוח של טמאה של השמאל, ונקרא פלאים. והיה ערבוניה שלא צריך. הצד האחר, שלא

והשקה את נחל השטים, שבאותו זמן, עתיד הקדוש ברוך הוא לרפאות את כל העולם, ומפני שנחל שטים מרבה נאוף, יצא מעין מבית ה' לרפאות אותו הנחל. אם כן הרי לך כי בשביל הנאוף הן באות מעצמן.

אמר רבי מנסיא, חס ושלום. גלוי וידוע, דבמקום שבעליהם ואביהם שם, שאינן באות מעצמן בפרהסיא, אלא הם הפקירו אותן בעל פרחן בעצת בלעם.

אמר רבי יוסי בן קסמא, תמיה אני, אם מגילה זו לא באה אלא כדי ליחס זרע דוד, שבא מרות המואביה, לא יספר יותר, ולמה לי כולי האי, ליכתוב יוחסא מבעז, כשנשא את רות, ויאמר אלה תולדות פרח, עד וישי הוליד את דוד. אלא כולא איצטריך, בגין צדקת זו, שבאה להתגיר, ולחסות תחת כנפי השכינה, ולהודיע ענותנותה וצניעות שבה וצדקותה.

רבי אלעזר בר' יוסי אמר, להודיע זרע דוד, שהוא (תהלים יב ז) כסף צרוף בעליל לארץ. דהא פרח ועובד כסף צרוף הוא, ככסף זה שנצרך פעם ושתים.

ואם תאמר, מפני מה באו מן האמהות בענין זה. אלא כסף מזוקק מתוך סגים שבה. וזרע דוד צרוף מצד זה ומצד זה. דכתיב, (דברים ו) ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך וגו', בשני יצריך, ביצר הטוב וביצר הרע. הכל צריך כאחד. וזרע דוד איצטריך הכי (דף צו ע"א).

פתח רבי ואמר, הכי אדם הראשון, נשמתא לנשמתא. חנה, נשמתא. קיין והבל, הבל, מזינא חדא עם אדם וחוה, ואתקרי רוח דקודשא. קיין, רוח דטומאה דשמאלא, אתקרי פלאים. והוי ערבוניה, דלא אצטריך.